

**รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมือง
ที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1***

**The Model of Developing Learners' Characteristics into
Desirable Citizens in the Society of Educational Institutions
under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1**

พูนสุข เพือกเดช, ชูศักดิ์ เอกเพชร และนพรัตน์ ชัยเรือง

Punsuk Puekdet, Chusak Ekapetch and Nopparat Chairueng

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: punsuk1110@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา เป็นวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ทั้งสิ้น จำนวน 234 คน เจาะจงผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบด้วย Factor Analysis

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน อยู่ในระดับมาก พบว่าความเป็นพลเมืองดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเป็นพลเมืองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำงานร่วมกันและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ความเป็นพลเมืองโลก ความเป็นพลเมืองดิจิทัล การพัฒนาผู้เรียน พบว่า ด้าน

*ได้รับบทความ: 6 ธันวาคม 2568; แก้ไขบทความ: 17 ธันวาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 24 ธันวาคม 2568

Received: December 6, 2025; Revised: December 17, 2025; Accepted: December 24, 2025

ความต้องการจำเป็น ด้านการออกแบบหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล ด้านการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ด้านการตรวจสอบ ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเห็นด้วยว่ามีความถูกต้องและเหมาะสม มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) คุณลักษณะของผู้เรียน 4) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน จากการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติจริง ทุกคนเห็นด้วยว่ารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ของสังคมในสถานศึกษา มีความเป็นไปได้

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้เรียน; ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์; รูปแบบทางการศึกษา; การพัฒนาในสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: (1) analyze the components of a model for developing student characteristics toward desirable citizenship in school settings; (2) develop a model for enhancing student characteristics toward desirable citizenship in society; and (3) examine the appropriateness and feasibility of the developed model. This study employed a mixed-methods research approach. The sample consisted of 234 administrators and teachers under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1, along with 5 purposively selected administrators. The research instruments included questionnaires and interview forms. Data were analyzed using mean, standard deviation, and factor analysis.

The findings revealed that:

1. The analysis of the components of the student characteristic development model was at a high level. The highest mean was found in desirable citizenship, followed by creativity and innovation, citizenship based on the Sufficiency Economy Philosophy, collaboration and leadership, critical thinking and problem-solving skills, global citizenship, and digital citizenship. Regarding student development needs, curriculum design showed the highest mean, followed by implementation, evaluation, improvement and change, and monitoring, respectively.

2. The developed model for enhancing student characteristics was considered accurate and appropriate by all experts. The model consists of five components: (1) principles of the model, (2) objectives of the model, (3) student characteristics, (4) procedures and implementation methods, and (5) conditions for success.

3. The evaluation of the model through a focus group of practitioners indicated that all participants agreed that the model for developing student characteristics toward desirable citizenship in school settings is feasible.

Keywords: Student Characteristics; Desirable Citizenship; Educational Model; School-Based Development

1. บทนำ

ปัจจุบันอยู่โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคดิจิทัลที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเชื่อมโยงในทุกสิ่งกับอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างไม่จำกัดได้ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนและกระตุ้นให้คนตื่นตัวต่อการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศและการเรียนรู้จากสังคมภายนอก จากข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์พบว่า คนไทยเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ถึง 57 ล้านคน จากประชากรทั้งหมดราว 68 ล้านคน หรือร้อยละ 83.52 และใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันที่ 6 ชั่วโมง 24 นาที หรือคิดเป็น 1 ใน 4 ของเวลา อินเทอร์เน็ตก็อาจนำพาอันตรายใหม่ๆ มาสู่ผู้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ และสามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองสู่หมู่บ้านและสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้น พลเมืองคุณภาพจึงต้องมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของพลเมืองไทย แนวคิดในการสร้างความเป็นพลเมือง ย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพการนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง นับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2559)

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ละทิ้ง ค่านิยมที่ดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ

ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดี ในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัชยสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็น โดยการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถี ประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

จากแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประจำปี ปังบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้มุ่งเน้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และการเสริมสร้างจิตสาธารณะควบคู่กับการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดี โดยบูรณาการประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี และการสร้าง วัฒนธรรมสุจริตในสังคม อีกทั้งยังมุ่งเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ โดยกำหนดให้มีการ จัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกระดับให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ ช่วงวัยของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2567)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อพัฒนารูปแบบ คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภายใต้บริบทของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศและทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นคาดว่าจะประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสม สามารถ พัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึง ประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของ ผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษาศุราษฏร์ธานี เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ประกอบด้วย 4 ชั้น ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการข้อมูลสารสนเทศ หนังสือ วารสาร เว็บไซต์ งานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ เชิงทฤษฎี 2) วิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม เชิงยืนยัน จากผู้เชี่ยวชาญ 3) วิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม เชิงยืนยันด้วย Factor Analysis 4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่ดีที่พึงประสงค์ในสังคม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ยกร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ขั้นตอนเป็นการนำองค์ประกอบที่ได้จากระยะที่ 1 ไปร่างรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม และ 2) ตรวจสอบและประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม โดยอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) จำนวน 9 คน เพื่อหาความถูกต้องและความเหมาะสม

ระยะที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มี 3 ชั้น ดังนี้ 1) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา 2) ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ มาเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ต่อไป และ 3) การรายงานผลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนมาสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง

แก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อมหาวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิชาสหวิทยาการเพื่อการบริหารการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ความเป็นพลเมืองดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเป็นพลเมืองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำงานร่วมกันและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ความเป็นพลเมืองโลก ความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการศึกษาระดับความสำคัญของขั้นตอนการพัฒนา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.73) แต่ละด้านพบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านการออกแบบหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล ด้านการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ด้านการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นด้วยว่าร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นมีความถูกต้องและเหมาะสม รูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม 4) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน 5) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ผลการตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน และส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามี ความถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา โดยการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้อง (Focus Group) จำนวน 12 คน ผลการสนทนากลุ่มโดยภาพรวม ทุกคนเห็นด้วยว่ารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา มีความเป็นประโยชน์และความเป็น

ไปได้ในการนำไปใช้ สรุปผลการวิจัยจากการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เรียกชื่อโดยย่อว่า N CIVER MODEL

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองดี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมสูงสุด คือ ความเป็นพลเมืองดี รองลงมาคือ ความคิดสร้างสรรค์และ-นวัตกรรม ความเป็นพลเมืองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำงานร่วมกันและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา และความเป็นพลเมืองโลก และความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ เกิดศรี (2565, หน้า 29-38) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประกอบด้วยคุณลักษณะคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำรงชีวิตสังคมปัจจุบัน ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ ด้านการใฝ่รู้และเป็นพลเมืองที่ดี ด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และด้านการมีความเคารพสิทธิของผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ขณะที่เมธินี สงวนวงศ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 พบว่า 1) การเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 10 องค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 รักชาติ ศาสตร์ กษัตริย์ องค์ประกอบที่ 2 ความอดทน องค์ประกอบที่ 3 ความเมตตา กรุณา องค์ประกอบที่ 4 ความซื่อสัตย์สุจริต องค์ประกอบที่ 5 ความมีวินัย องค์ประกอบที่ 6 ความเคารพ องค์ประกอบที่ 7 จิตสาธารณะ องค์ประกอบที่ 8 อยู่อย่างพอเพียง องค์ประกอบที่ 9 รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย และองค์ประกอบที่ 10 ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาระดับความสำคัญของขั้นตอนการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า ด้านความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล ด้านการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง และด้านการตรวจสอบ ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของกจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา (2557) การประเมินความเป็นไปได้คือ กระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบ หรือองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกำหนดแนวทางแก้ไขสิ่งที่ต้องการจำเป็นให้ถึงเป้าหมาย แล้วหาช่องว่างระหว่าง

สภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วน และความเหมาะสมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลีรัตน์ นิมน้อย (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิด คุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21 พบว่า การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2. ผลพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ของสถานศึกษา รูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม 4) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม 5) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ คู่มือการใช้รูปแบบ ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม และส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของวีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2557) ซึ่งได้เพิ่มเติมองค์ประกอบเป็น 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) หลักการ แนวคิด และข้อมูลที่นำมาใช้ในการ ออกแบบรูปแบบ 5) แนวคิดและค่านิยมหลักของรูปแบบ 6) นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรูปแบบ 7) กลไก และกระบวนการบริหารของรูปแบบ 9) เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ และ 10) แนวทางการนำรูปแบบ ไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมาถพ เสียมไหม, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และสุระพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2564, หน้า 227-241) 1) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 2) การประเมินสิ่งที่มีความเฉพาะด้าน 3) การประเมินจะถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความน่าเชื่อถือ และ 4) การให้ความยืดหยุ่น ผลการวิจัยสอดคล้อง กับงานวิจัยของบัณฑิต เหมือนอดทน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้การบริหาร คุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ในจังหวัดเลย พบว่า การบริหารจัดการด้วยคุณภาพในระดับสากล ประกอบด้วยการพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุง โดยการพัฒนาเป็นไปอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ ในสังคมของสถานศึกษา พบว่า รูปแบบ 5 องค์ประกอบ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ 3) คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ประกอบด้วย 7 คุณลักษณะ 4) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม 6 ขั้นตอน 5) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ผลการตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงเพิ่มเติมโดยมีโครงสร้างตามคู่มือ ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์

ในสังคมส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีมีความถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดการพัฒนาในรูปแบบตามแนวคิดของ Keeves (ชาตรี มณีโกศล, 2564, หน้า 71-89) 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) พิจารณาข้อบกพร่องของรูปแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพ 3) การทดสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 4) การกำหนดรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อเนื้อหาการสอน และ 5) การกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานต้นสังกัดนำผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน กำหนด นโยบาย ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีทิศทางสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน ตลอดจนเป็นต้นแบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

ผู้เกี่ยวข้องควรมีความตระหนักเห็นความสำคัญ มีเจตคติที่ดี ตลอดจนให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วม มุ่งมั่น ตั้งใจ และดำเนินการพัฒนา ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

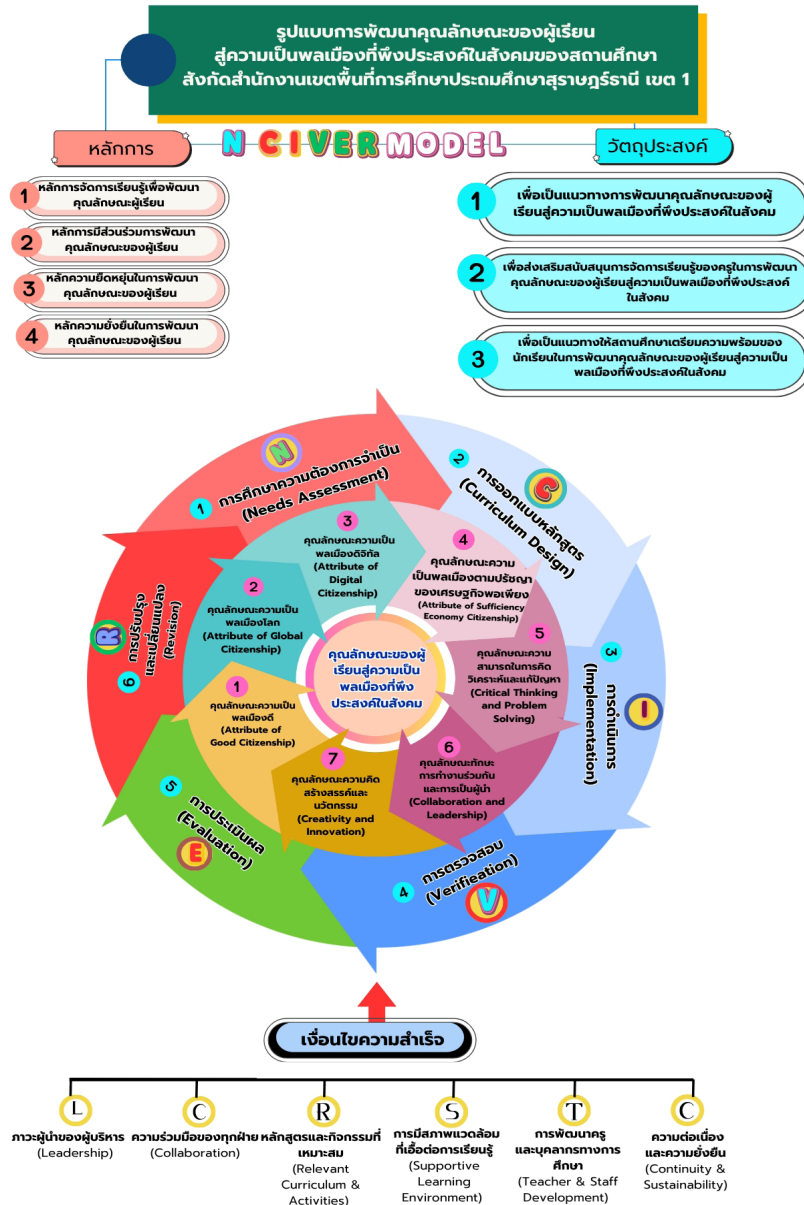
การวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียน พัฒนารูปแบบหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะการทำงานร่วมกันและการเป็นผู้นำ พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในเชิงบูรณาการที่สามารถอธิบายได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสำคัญและความเป็นไปได้ของการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งพบว่ามีองค์ประกอบสำคัญจำนวน 5 ส่วนที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบที่เรียกว่า N CIVER MODEL ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติให้เป็น

หนึ่งเดียวอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังได้กำหนดกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านสำคัญที่ครอบคลุมทั้งมิติด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี มณีโกศล. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้: CMRU Teaching Model. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 22(2), 71-89.
- บัณฑิต เหมือดอดทน. (2559). การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้การบริหารคุณภาพของเดมมิง (Demming Cycle PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ในจังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). อุตรธานี: วิทยาลัยสันตพลอุตรธานี.
- มาณพ เสียมไหม, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และสุระพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ. (2564). การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. วารสารมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(11), 227-241. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/251460>
- เมธินี สงวนวงศ์. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รังสรรค์ เกิดศรี. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารวิชาการธรรมศาสตร์, 22(4), 29-38. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas/article/view/257099>
- วลีรัตน์ ฉิมน้อย. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2557). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559). *ชุดเผยแพร่องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ 2: เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. เข้าถึงได้จาก <https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1633>